

Statuten in beweging

Over blauwe kielen, witte boorden en grijze mantelpakjes

De arbeidsmarkt onderging het voorbije decennium een grondige gedaantewisseling. In opeenvolgende edities van het Jaarboek over de Vlaamse arbeidsmarkt werd al beschreven hoe aan de ene kant het arbeidsaanbod op de Vlaamse en Belgische arbeidsmarkt vervrouwelijkte, verouderde en hoger geschoold werd en aan de andere kant de vraagzijde verder tertiariëerde en flexibiliseerde. Deze trends vormen belangrijke aanknopingspunten voor overheid en sociale partners om het arbeidsmarktbeleid vorm te geven. Kijken we naar de statuten van de werknemers dan blijkt bovendien dat deze trendmatige veranderingen vrij parallel verlopen voor zowel arbeiders, bedienden als ambtenaren. Dit patroon wordt evenwel doorkruist door een andere minder in het oog springende evolutie, namelijk een verschuiving tussen de statuten. De bedienden en de contractuele ambtenaren nemen stelselmatig in belang toe, terwijl de arbeiders en de statutaire ambtenaren over het hoogtepunt heen zijn. In dit artikel brengen we enkele cijfergegevens bij mekaar die een aanduiding geven van de verschuivingen die zich de voorbije tien jaar hebben voorgedaan binnen en tussen de statuten.¹

Evolutie statuten

Volgens de Enquête naar de Arbeidskrachten (EAK) telt België in 2004 3,5 miljoen loontrekkenden. Hiervan is ruim 1,3 miljoen bediende, ongeveer 1 miljoen is arbeider en 700 000 personen zijn ambtenaar. Het afgelopen decennium is het aantal loontrekkenden met 436 000 personen toegenomen: in 2004 telde België 14,2% meer loontrekkenden dan in 1994. Uit figuur 1 maken we op dat deze stijging te verklaren is door een toename van het aantal bedienden en ambtenaren: het aantal bedienden steeg met 18,6% en het aantal ambtenaren

nam met 30,3% toe. Het aantal arbeiders nam tijdens het laatste decennium daarentegen met 2,1% af. Op basis van de cijfers voor 1999 en 2004 stellen we vast dat de stijging van het aantal ambtenaren te verklaren is door het toenemend aantal contractuele ambtenaren²: op 5 jaar tijd steeg het aantal contractuele ambtenaren met 43,6%. Het aantal statutaire ambtenaren kende daarentegen een lichte terugval met 3,1%.

Profiel

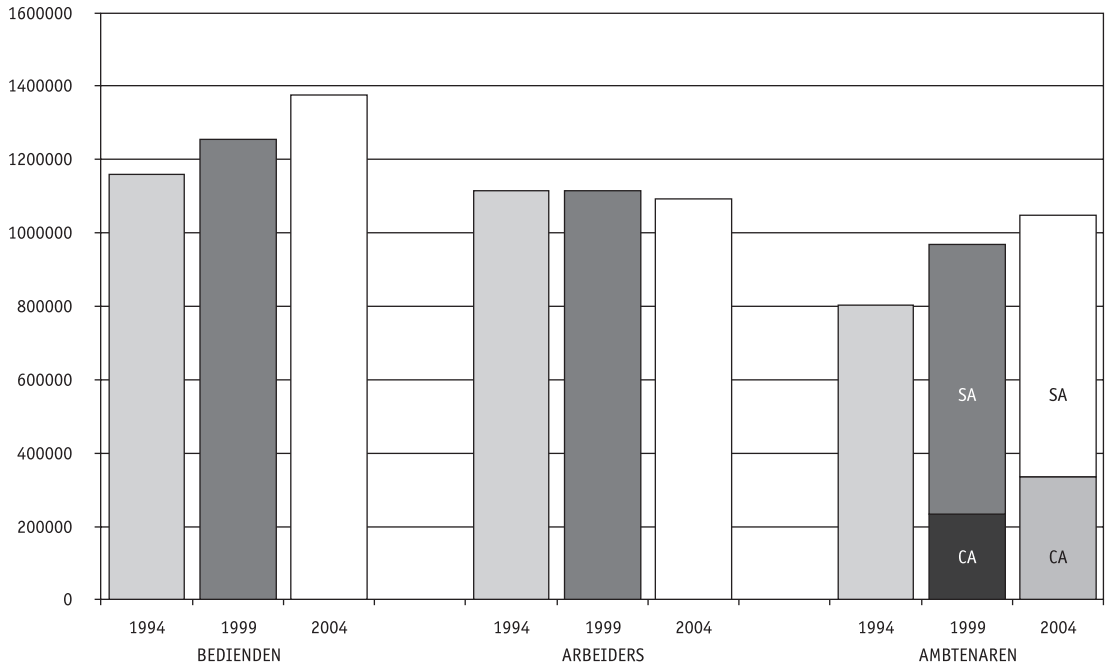
Tijdens de afgelopen tien jaar nam het aantal loontrekkenden toe. Zoals vermeld is deze stijging toe te schrijven aan de toename van het aantal bedienden en ambtenaren. De stijging van het aantal loontrekkenden ging gepaard met een wijzigend profiel van de loontrekkenden. Volgende trends kenmerkten deze wijziging: feminisatie, vergrijzing, scholarisatie, flexibilisering en tertiërisering. We gaan na of deze trends zich bij alle statuten in dezelfde mate voordeden.

Feminisatie

In 2004 bedraagt het aandeel van de vrouwen bij de loontrekkenden 44,7% (Tabel 1). Bij de ambtenaren en de bedienden ligt het aandeel vrouwen hoger, respectievelijk op 53,7% en 52,1%. Bij de arbeiders is het aandeel van de vrouwen het laagst: slechts 26,7% van de arbeiders is vrouw.

Figuur 1.

Evolutie van het aantal loontrekkenden naar statuut (België; 1994, 1999, 2004)

SA = Statutair Ambtenaar; CA = Contractueel Ambtenaar

Bron: NIS EAK (Bewerking Steunpunt WAV)

Tabel 1.

Aandeel loontrekkenden naar statuut en kenmerken (België, 2004)

(%)	Totaal	Arbeider	Bediende	Ambtenaar	Contractueel	Statutair
Totaal	100	100	100	100	100	100
Man	55,3	73,3	47,9	46,3	32,3	52,9
Vrouw	44,7	26,7	52,1	53,7	67,7	47,1
15-49	82,3	85,4	84,5	76,1	86,2	71,4
50-64	17,7	14,6	15,5	23,9	13,8	28,6
Laaggeschoold	25,5	48,8	11,6	19,4	24,5	17,0
Hogergeschoold	74,5	51,2	88,4	80,6	75,5	83,0
Voltijds	77,4	80,8	74,8	77,3	68,0	81,3
Deeltijds	22,6	19,2	25,2	22,7	32,0	18,7
Vast	91,3	90,3	94,7	87,8	65,0	-
Tijdelijk	8,7	9,7	5,3	12,2	35,0	-
Secundaire sector	26,3	55,5	22,4	1,6	1,6	1,6
Dienstensector	73,7	44,5	77,6	98,4	98,4	98,4

Bron: NIS EAK (Bewerking Steunpunt WAV)

De cijfers in tabel 2 tonen aan dat de vrouwen hun positie op de arbeidsmarkt de voorbije tien jaar hebben versterkt: het aantal vrouwen steeg met 24,1%, het aantal mannen nam daarentegen met slechts 7,2% toe. De ambtenaren kende de sterkste groei wat het aantal vrouwen betreft. In 1994 was de meerderheid van de ambtenaren nog man, maar in 2004 hebben zij hun meerderheidspositie moeten afstaan aan de vrouwen: het aantal vrouwen steeg met 50%, het aantal mannen met slechts 13,1%. De sterke stijging bij de ambtenaren is onder andere een gevolg van het toenemend aantal contractuele ambtenaren (Figuur 1) waar veel vrouwen terug te vinden zijn. Bij de bedienden hebben de vrouwen hun meerderheidspositie de voorbije tien jaar in lichte mate versterkt: het aantal vrouwen steeg over de laatste tien jaar nog met 20,8%, maar ook bij de mannen stellen we een stijging vast (+16,2%). Tot slot stellen we vast dat de arbeiders de enige groep van loontrekkenden zijn die geen enkele wijziging in de man-vrouwverhoudingen liet optekenen. Het aantal mannen en vrouwen nam bij de arbeiders af met 2,1%.

Vergrijzing

De ouderen – dit zijn de personen tussen 50 en 64 jaar – maken in 2004 17,7% uit van alle loontrekkenden (tabel 1). Het aandeel ouderen is het hoogst bij de statutaire ambtenaren (28,6%). Bij de overige statuten is het aandeel van de ouderen ongeveer gelijk: bij de bedienden is 15,5% tussen 50 en 64 jaar, bij de arbeiders 14,6% en bij de contractuele ambtenaren 13,8%.

Omwille van de vergrijzing van de bevolking is ook het aantal ouderen op de arbeidsmarkt toegenomen: in vergelijking met 1994 is het aantal ouderen in 2004 veel sterker toegenomen dan het aantal 15- tot 49-jarigen (+63% versus +7,2%). Deze evolutie stellen we vast in alle statuten. Bij de ambtenaren nam het aantal werkende ouderen toe met 85,1% tegenover een toename van 19,2% bij de 15- tot 49-jarigen. Ook bij de bedienden steeg het aantal ouderen sterker dan het aantal bedienden tussen 15 en 49 jaar (+61,2% versus +13,1%). Bij de arbeiders was de stijging beperkter: het aantal ouderen nam toe met 38,9%; het aantal arbeiders tussen 15 en 49 jaar nam daarentegen af met -6,8%.

Tabel 2.

Evolutie van de loontrekkenden naar statuut en kenmerken (België)

(%)	Totaal 94-04	Arbeider 94-04	Bediende 94-04	Ambtenaar 94-04	Contractueel 99-04	Statutair 99-04
Totaal	+14,2	-2,1	+18,6	+30,3	+43,6	-3,1
Man	+7,2	-2,1	+16,2	+13,1	+44,7	-5,4
Vrouw	+24,1	-2,1	+20,8	+50,0	+43,1	-0,3
15-49	+7,2	-6,8	+13,1	+19,2	+35,6	-9,1
50-64	+63,0	+38,9	+61,2	+85,1	+128,5	+16,2
Laaggeschoold	-22,7	-28,2	-22,6	-3,3	+17,6	-29,7
Hogergeschoold	+36,4	+50,3	+27,4	+42,2	+54,8	+5,1
Voltijds	+2,2	-10,7	+7,0	+13,9	+42,9	-4,4
Deeltijds	+75,2	+48,8	+73,0	+112,8	+37,2	+3,0
Vast	+9,8	-7,5	+17,6	+23,0	+75,2	-
Tijdelijk	+94,1	+114,1	+39,2	+128,0	+7,6	-
Secundaire sector	-5,0	-10,7	+5,8	-	-	-
Dienstensector	+22,9	+10,3	+22,7	+29,9	+43,2	-2,9

Bron: NIS EAK (Bewerking Steunpunt WAV)

Scholarisatie

Driekwart van de loontrekkenden is in 2004 hogergeschoold. Dit betekent dat deze loontrekkenden minimaal over een diploma van het hoger secundair onderwijs beschikken. Het aandeel hogergeschoolden is het grootst bij de bedienden met 88,4% midden- tot hogergeschoolden. Bij de ambtenaren bedraagt dit aandeel 80,6%. Bij de arbeiders tot slot is ongeveer de helft van de werknemers (51,2%) midden- tot hogergeschoold.

De voorbije decennia kenmerkten zich door een toenemende scholarisatie van de (beroeps)bevolking. Deze evolutie betekent dat het aandeel laaggeschoolden in de (beroeps)bevolking afneemt en het aandeel hogergeschoolden erop vooruit gaat. Deze trend van toenemende scholarisatie stellen we vast bij bedienden, arbeiders, contractuele ambtenaren en statutaire ambtenaren (Tabel 1 en 2). Bij het totaal van de loontrekkenden steeg het aantal hogergeschoolden in tien jaar tijd met 36,4%, het aantal laaggeschoolden nam af met 22,7%. Hoewel we relatief weinig hogergeschoolden zien bij de arbeiders, stelden we bij deze groep een sterke stijging vast van het aantal hogergeschoolden (+50,3%) en een daling van het aantal laaggeschoolden (-28,2%). Bij de ambtenaren nam het aantal hogergeschoolden toe met 42,2%, tegenover een daling van 3,3% van het aantal laaggeschoolden. We stellen vast dat de toename van hogergeschoolden zich sterker voordoet bij de contractuele ambtenaren: de laatste 5 jaar nam het aantal hogergeschoolde contractuele ambtenaren toe met 54,8% tegenover een toename van slechts 5,1% bij de statutaire ambtenaren. Voor de laaggeschoolde ambtenaren zien we echter een sterke daling bij de statutaire ambtenaren (-29,7%), maar een toename bij de contractuele ambtenaren (+17,6%). Bij de bedienden nam het aantal hogergeschoolden tot slot toe met 27,4% tegenover een daling van 22,6% van het aantal laaggeschoolden.

Flexibilisering: arbeidsregime

Het aandeel loontrekkenden dat in 2004 onder een stelsel van deeltijdse arbeid werkzaam is, bedraagt 22,6%. Bij de bedienden is dit aandeel het hoogst: een kwart (25,2%) van de bedienden werkt deeltijds. Ook bij de ambtenaren wordt in sterke mate

gebruik gemaakt van de deeltijdse arbeid: 22,7% van de ambtenaren werkt in 2004 deeltijds. We stellen een hoger aandeel deeltijds werkenden vast bij de contractuelen (32%) dan bij de statutairen (18,7%). Bij de arbeiders wordt tot slot het minste gebruik gemaakt van deeltijdse arbeid (19,2%).

De flexibiliseringstendens van de laatste decennia komt duidelijk tot uiting in de evolutie binnen het arbeidsregime. Voor het totaal van de loontrekkenden nam het aantal deeltijds werkenden de laatste tien jaar toe met 75,2%. Bij de ambtenaren verdubbelde het aantal deeltijds werkenden (+112,8%). Het aantal voltijds werkende ambtenaren breidde daarentegen slechts met 13,9% uit. Ook bij de bedienden stellen we een sterke stijging vast van deeltijdse arbeid (+73%). Het aantal voltijds werkende bedienden nam daarentegen slechts toe met 7%. Bij de arbeiders tot slot stellen we een daling vast van het aantal voltijds werkenden (-10,7%) en eveneens een stijging van het aantal deeltijds werkenden (+48,8%).

Flexibilisering: contracttype

Het aandeel loontrekkenden met een tijdelijk contract bedraagt in 2004 net geen 9%. Bij de arbeiders en de ambtenaren liggen deze aandelen hoger dan het gemiddelde (respectievelijk 9,7% en 12,2%). Bij de bedienden is het aandeel tijdelijken het laagst (5,3%).

Hoewel het contract van onbepaalde duur nog steeds de norm is, kende de toepassing van het tijdelijk contract wel een sterke uitbreiding tussen 1994 en 2004 (+94,1%, zie tabel 2). Binnen alle statuten nam het aantal werknemers met een tijdelijk contract sterker toe dan het aantal werknemers met een contract van onbepaalde duur. Bij de ambtenaren verdubbelde het aantal tijdelijken de laatste tien jaar (+128%). Het aantal ambtenaren met een vast contract kende daarentegen een beperkte groei (+23%). De toename van het aantal tijdelijken bij de ambtenaren hangt sterk samen met het stijgende aantal contractuele ambtenaren waarvan anno 2004 nog steeds meer dan een derde (35%) met een tijdelijk contract werkt. Dit neemt echter niet weg dat er steeds meer contractuelen met een contract van onbepaalde duur worden aangeworven. Ook bij de arbeiders verdubbelde het aantal

tijdelijken de laatste tien jaar (+114,1%). Het aantal arbeiders met een contract van onbepaalde duur nam daarentegen af met 7,5%. Bij de bedienden tot slot nam zowel het aantal tijdelijken als het aantal werknemers met een contract van onbepaalde duur toe (respectievelijk +39,2% en +17,6%).

Diensteneconomie

In 2004 is 73,7% van alle loontrekkenden werkzaam in een van de dienstensectoren (tertiaire of quataire sector). Bijna alle ambtenaren zijn in 2004 tewerkgesteld in een dienstensector (98,4%). Dit geldt eveneens voor de overgrote meerderheid van de bedienden (77,6%). Bij de arbeiders bedraagt dit aandeel 44,5%. De meerderheid van hen werkt met andere woorden nog steeds in een van de meer traditionele sectoren zoals de industrie of bouw.

De voorbije dertig jaar deed zich een verschuiving voor van arbeidskrachten van de traditionele sectoren (zoals de land- en tuinbouw en de industrie) naar de dienstensectoren. Ook tijdens het voorbije decennium steeg het aantal loontrekkenden in de dienstensectoren verder (+22,9%) en nam het aantal loontrekkenden in de secundaire sector af (-5%). Bij de ambtenaren, die vrijwel allemaal in de dienstensectoren aan de slag zijn, zagen we een verdere groei in deze sectoren (+29,9%). Bij de bedienden nam het aantal werknemers in de dienstensectoren toe met 22,7% tegenover een stijging van slechts 5,8% in de secundaire sector. Ook bij de

arbeiders, die relatief weinig in de dienstensectoren werken, stellen we – weliswaar in beperkte mate – een stijging vast in deze sectoren (+10,3%). Het aantal arbeiders die werkzaam zijn in de secundaire sector nam daarentegen af met 10,7%.

Sectoren

Aan de hand van administratieve gegevens kunnen we de sectorale invalshoek verder uitdiepen. Hierbij wijzen we wel op het feit dat de afbakening van de statuten afwijkt van de voorgaande analyse (zie kadertekst).

Algemeen

Voor 2004 werden er door de Belgische bedrijven (zonder de lokale overheden) 3,16 miljoen werknemers aangegeven bij de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid. Bij deze groep van werknemers tellen we 47,4% bedienden, 37,9% arbeiders en 14,7% statutaire ambtenaren (Tabel 3). Er zijn zes sectoren (nace-secties) waar de bedienden meer dan de helft van alle werknemers uitmaken: de nutssector, de handel, de financiële instellingen, de bedrijfsdiensten en de social profit. Aan kop staat de sector van de financiële instellingen waar maar liefst 98,8% van alle werknemers een bediende is. De landbouw, de bouwnijverheid en de horeca zijn dan weer echte arbeidersbastions met meer dan vier vijfde arbeiders. Hierna volgt de industrie met

Contractuelen: ambtenaar of bediende/arbeider?

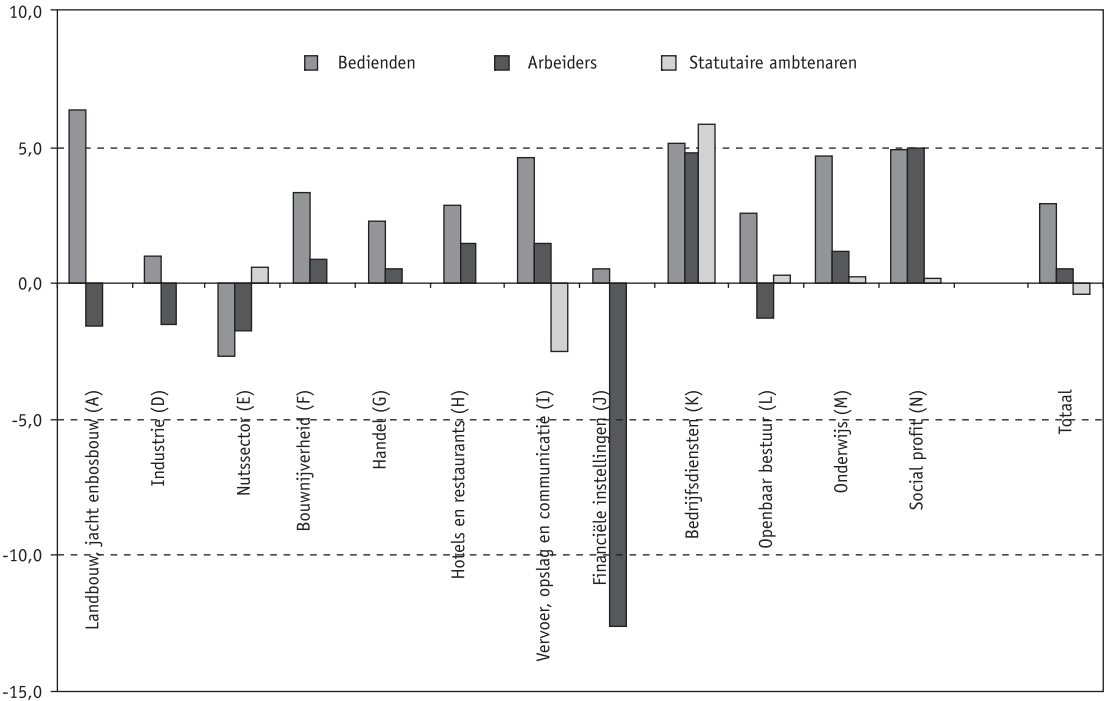
Al naargelang de gehanteerde bron wordt het contractueel overheidspersoneel beschouwd als ambtenaar dan wel als bediende/arbeider.

Bij de analyses op basis van de Enquête naar de Arbeidskrachten (EAK) van het NIS (paragraaf 1 en 2) behoort het contractuele overheidspersoneel tot de groep van ambtenaren. Voor de jaren 1999 en 2004 kunnen we wel een onderscheid maken tussen statutaire en contractuele ambtenaren.

Bij de analyses op basis van de RSZ (paragraaf 3) is het contractuele overheidspersoneel daarentegen toegevoegd aan de statuten van de bedienden en arbeiders. Dit is een van de redenen waarom er bij de RSZ relatief minder ambtenaren zijn dan bij de EAK. Een bijkomende reden is dat de ambtenaren bij de lokale overheden wel voorkomen in de EAK, terwijl ze niet geïntegreerd zijn in de RSZ-statistieken. Bij de sectorale uitdieping bekijken we de lokale overheden wel als aparte groep.

Figuur 2.

Groeiwoet³ van het aantal werknemers (zonder lokale overheden) naar statuut, per sector (België, 1997-2004)

Bron: RSZ (Bewerking Steunpunt WAV)

Tabel 3.

Werknemers (zonder lokale overheden) naar statuut, per sector (België, 2004)

Activiteitssector (nace-bel)	Totaal	Bedienden	Arbeiders	Statutaire ambtenaren
	(n)	(%)	(%)	(%)
A Landbouw	25 200	7,9	92,1	0,0
D Industrie	583 400	33,8	66,2	0,0
E Nutssector	17 000	83,7	1,5	14,9
F Bouwnijverheid	187 700	15,0	85,0	0,0
G Handel	452 800	73,4	26,6	0,0
H Hotels en restaurants	105 400	11,9	88,1	0,0
I Vervoer en communicatie	260 600	30,0	36,4	33,6
J Financiële instellingen	127 700	98,8	1,2	0,0
K Bedrijfsdiensten	376 500	61,0	38,2	0,8
L Openbaar bestuur	217 500	23,7	5,1	71,1
M Onderwijs	350 000	34,3	5,7	60,0
N Social profit	337 100	69,6	29,2	1,2
Andere	116 900	58,1	38,9	3,0
Totaal werknemers	3 157 900	47,4	37,9	14,7

Bron: RSZ (Bewerking Steunpunt WAV)

toch ook nog twee derde arbeiders. De statutaire ambtenaren tot slot, zijn voornamelijk geconcentreerd in vier sectoren, namelijk het openbaar bestuur, het onderwijs, de sector vervoer en communicatie en de nutssector.

Tussen 1997 en 2004 waren het vooral de bedienden die voor een groei zorgden. Het totaal aantal bedienden groeide jaarlijks aan met gemiddeld 2,9%, tegenover slechts 0,4% bij de arbeiders en een daling van 0,4% bij de statutaire ambtenaren (figuur 2).

Met uitzondering van de nutssector groeide het aantal bedienden in alle sectoren aan. Bovendien was de aangroei van de bedienden bijna altijd sterker dan de aangroei van de arbeiders. Van die sectoren waar de bedienden de meerderheid uitmaken, waren het vooral de bedrijfsdiensten en de social profit die een sterke toename kenden van het aantal bedienden (respectievelijk +5,1% en +4,9%). Ondanks de daling van het totaal aantal werknemers in de industrie, nam toch ook hier het aantal bedienden beperkt toe met jaarlijks 1%.

Voor de arbeiders was het beeld minder positief: heel wat sectoren werden geconfronteerd met een daling van het aantal arbeiders, waaronder ook de industrie, en in de sectoren met een toename was de groei meestal vrij beperkt. Twee uitzonderingen zijn de bedrijfsdiensten en de social profit. In deze sectoren groeide het aantal arbeiders ongeveer aan hetzelfde, snelle tempo als het aantal bedienden.

Wat de statutaire ambtenaren betreft ten slotte, zorgden onder andere de herstructureringen bij De Post en bij Belgacom voor een relatief sterke daling (-2,6% per jaar) in de sector vervoer en communicatie. Bij het openbaar bestuur, het onderwijs en de nutssector bleef de groei van statutaire ambtenaren dan weer zeer beperkt. Een sector waar de statutaire ambtenaren slechts marginaal aanwezig zijn, namelijk de bedrijfsdiensten, kende relatief gezien echter wel een sterke toename van statutairen (+5,9% per jaar). De toename is volledig te situeren in de sector van selectie en terbeschikkingstelling van personeel.

Lokale overheden

De lokale overheden stellen in 2004 iets meer dan 333 000 personen tewerk.⁴ Van deze groep van werknemers is meer dan de helft (56,5%) als contractueel (arbeiders en bedienden) aan de slag (tabel 4). De OCMW's (69,6%) en de ziekenhuizen (62,9%) beroepen zich het vaakst op contractuele werknemers. In de provincies daarentegen zijn de statutaire ambtenaren met 57,8% nog steeds in de meerderheid.

De aangroei van werknemers bij de lokale overheden situeerde zich tussen 1997 en 2004 bijna volledig bij de contractuele werknemers. Het totaal aantal contractuelen groeide jaarlijks aan met 4%, tegenover slechts 0,4% bij de statutaire werknemers (Figuur 3).⁵ Deze wisselwerking tussen statu-

Paritaire comités

In dit artikel baseren we ons op de klassieke sectorverdeling volgens de hoofdactiviteit van de werkgevers (nace-bel). De arbeidsvoorwaarden voor de arbeiders en bedienden worden echter overeengekomen in de paritaire comités. Een paritaire comité (pc) bestaat uit vertegenwoordigers van werkgevers- en werknemersorganisaties en heeft als voornaamste opdracht het sluiten van collectieve arbeidsovereenkomsten.

De paritaire comités richten zich op specifieke groepen van arbeiders en/of bedienden uit ondernemingen met aanverwante activiteiten. Uit de koppeling van de nace-sectoren met de paritaire comités blijkt dat werknemers uit een welbepaald paritair comité vaak actief zijn in een brede waaier van activiteits- of economische sectoren. Het Steunpunt WAV brengt de tewerkstelling op basis van de paritaire comités in kaart in een reeks van sectorrapporten die beschikbaar worden gesteld via www.steunpuntwav.be, rubriek publicaties. Bij wijze van illustratie geven we in het artikel 'Een blik op de tewerkstelling in de paritaire comités van de metaalsector' uit de rubriek Statistieken een korte beschrijving van de paritaire comités die tot de sectorgroep metaal behoren.

taire en contractuele tewerkstelling bij de lokale overheden zou te verklaren zijn doordat statutaire werknemers die met pensioen gaan niet steeds vervangen worden door andere vastbenoemden, terwijl alle bijkomende aanwervingen wel van contractuele aard zijn (RSZPPO, 2005).

De vaststelling dat het aantal contractuelen sneller groeide dan het aantal statutairen geldt ook voor de verschillende lokale werkgevers afzonderlijk. Toch zijn er aanzienlijke verschillen naargelang het

type van werkgever. Bij de OCMW's, de intercommunales en de diverse werkgevers groeide het aantal contractuelen jaarlijks aan met 6% of meer. De ziekenhuizen kenden dan weer de zwakste toename van contractuele werknemers (+1,1% per jaar).

Wat de statutaire werknemers betreft, is er globaal min of meer sprake van een stagnatie tussen 1997 en 2004. Per werkgever bekeken zijn er echter twee uitschieters: bij de ziekenhuizen daalde het aantal statutaire werknemers relatief sterk (-4% per

Tabel 4.

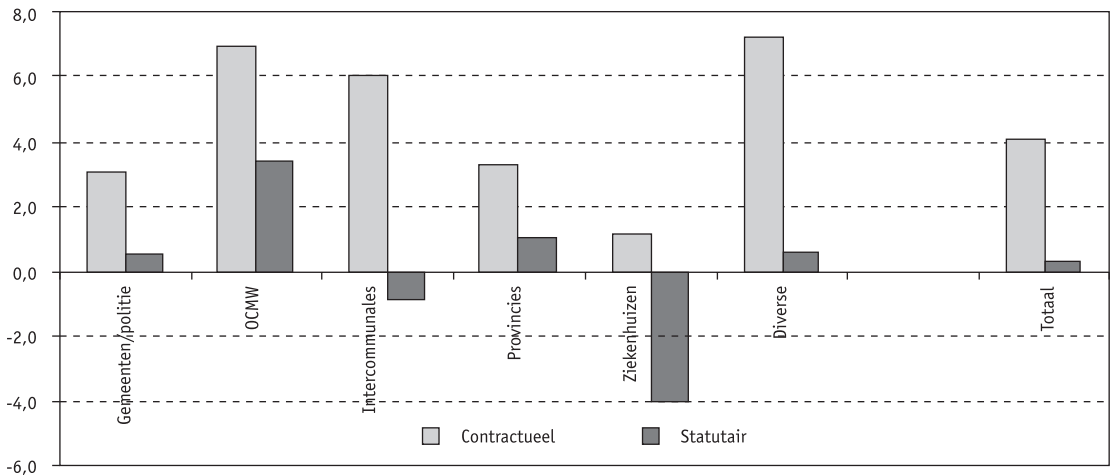
Werknemers bij de lokale overheden naar statuut en type werkgever (België, 2004)

	Totaal (n)	Contractueel (%)	Statutair (%)
Gemeenten/Politie	166 100	50,6	49,4
OCMW	82 100	69,6	30,4
Intercommunales	18 200	52,8	47,2
Provincies	19 200	42,2	57,8
Ziekenhuizen	41 900	62,9	37,1
Diverse	5 600	52,0	48,0
Totaal	333 200	56,5	43,5

Bron: RSZPPO (Bewerking Steunpunt WAV)

Figuur 3.

Groei⁶ van het aantal werknemers bij de lokale overheden naar statuut en type werkgever (België, 1997-2004)

Bron: RSZPPO (Bewerking Steunpunt WAV)

jaar) en bij de OCMW's was er sprake van een forse toename met jaarlijks 3,4%. Deze tegengestelde evoluties kunnen echter niet los van mekaar gezien worden. Een deel van het ziekenhuispersoneel zou tijdens de fusiecyclus in de ziekenhuissector immers teruggevloeid zijn naar de OCMW's om vervolgens van daaruit naar de ziekenhuizen gedetacheerd te worden (RSZPPO, 2005).

Vacatures

Dat de bediendefuncties aan een opmars bezig zijn, wordt eveneens bevestigd door de Vlaamse vacaturegegevens. Tien jaar geleden was de vraag naar arbeiders nog groter dan de vraag naar bedienden: eind 1995 stonden er bij de VDAB 6 700 vacatures open voor arbeiders tegenover 5 200 voor bedienden (Figuur 4). Tussen 1995 en 2005 nam het aantal vacatures aanzienlijk toe en dit zowel voor arbeiders als bedienden. Toch was de stijging bij de bedienden veel sterker dan bij de arbeiders, waardoor de vraag naar bedienden (16 100 vacatures) in 2005 heel wat groter is dan de vraag naar arbeiders (12 100 vacatures).

Ter afsluiting werpen we per statuut een blik op de meest gevraagde beroepsgroepen bij de VDAB in 2005 (Tabel 5). Bij de bediendefuncties is er vooral een grote vraag naar verkopers en bureaubedienden.

Voor beide beroepsgroepen stonden er eind 2005 telkens meer dan 3 000 vacatures open. Daarnaast komen ook de technici, paramedici/verzorgers en vertegenwoordigers voor in het lijstje van bediendeberoepen met meer dan 1 000 openstaande VDAB-vacatures. Bij de arbeidersfuncties staat de vraag naar schoonmakers/huisbewaarders bovenaan met bijna 2 400 openstaande vacatures. Zij worden gevolgd door de metaalbewerkers, de bouwarbeiders en het hotel- en keukenpersoneel.

Tabel 5.

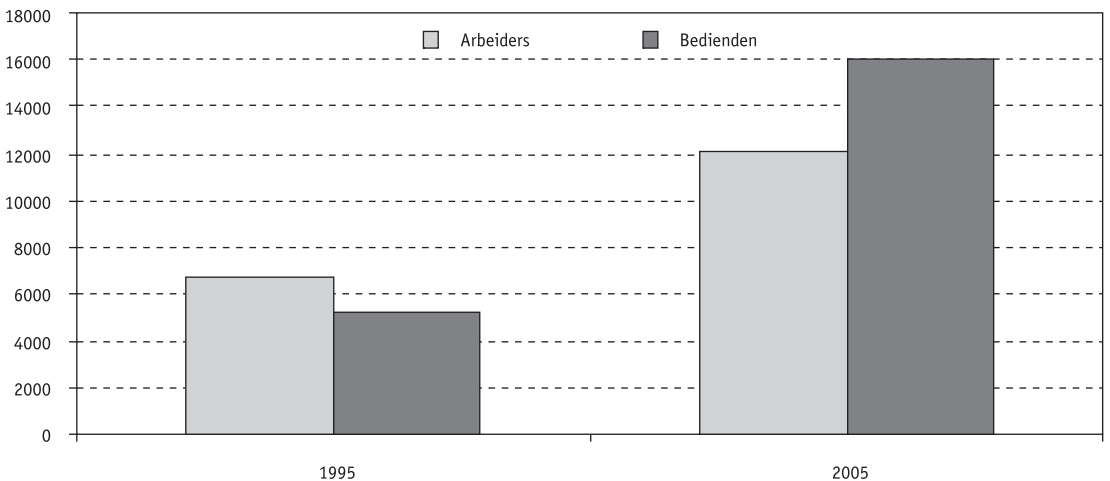
Beroepen met meer dan 1 000 openstaande VDAB-vacatures op het einde van het jaar naar statuut (Vlaams Gewest, 2005)

Bedienden	(n)
Verkoper	3 770
Bureaubediende	3 400
Technicus	1 500
Paramedicus, verzorger	1 460
Vertegenwoordiger	1 260
Arbeiders	(n)
Schoonmaker, huisbewaarder	2 350
Metaalbewerker	1 660
Bouwarbeider	1 440
Hotel- en keukenpersoneel	1 080

Bron: VDAB (Bewerking Steunpunt WAV)

Figuur 4.

Openstaande VDAB-vacatures op het einde van het jaar naar statuut (Vlaams Gewest, 1995 en 2005)

Bron: VDAB (Bewerking Steunpunt WAV)

Tien jaar geleden waren het dezelfde beroepsgroepen die voorkwamen in de rangschikking. De snelste groei werd echter opgetekend bij de verkopers (bedienden) en de schoonmakers/huisbewaarders (arbeiders). De groei bij deze twee beroepsgroepen was sterk genoeg om de eerste plaats over te nemen van de koplopers uit 1995, met name de bureaubedienden en metaalbewerkers.

*Wim Herremans
Hann Thoné
Steunpunt WAV*

Noten

1. In dit artikel maken we dankbaar gebruik van gegevens uit een onderzoek in opdracht van BBTK 'De prospectieve studie van de tewerkstelling', uitgevoerd door ULB-TEF, KULeuven-CESO, Steunpunt WAV.
2. De opdeling van de ambtenaren (statutair versus contractueel) werd enkel opgenomen in de EAK-vragenlijsten van 1999 en 2004.

3. Groeivoet: de gemiddelde jaarlijkse groei die aangeeft hoe sterk het aantal werknemers gemiddeld per jaar toegenomen of afgenomen is.
4. Dit zijn werknemers die aangegeven worden bij de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid van de provinciale en plaatselijke overheidsdiensten (RSZPPO).
5. Bij de statutaire werknemers van de gemeenten/politie werd een correctie doorgevoerd voor de overheveling van het politiepersoneel van het federale naar het lokale niveau in 2002. Volgens RSZ-berekeningen zouden als gevolg van de politiehervorming in 2002 ongeveer 8 500 werknemers verplaatst zijn van de RSZ naar de RSZPPO. In onze berekeningen gaan we er van uit dat deze werknemers ook vóór 2002 al onder de RSZPPO ressorteerden. Dit doen we door het statutair personeel van de gemeenten/politie elk jaar met 11,5% te verhogen.
6. Groeivoet: de gemiddelde jaarlijkse groei die aangeeft hoe sterk het aantal werknemers gemiddeld per jaar toegenomen of afgenomen is.

Bibliografie

RSZPPO (2005). *Contractuele en statutaire tewerkstelling: evolutie in de lokale sector 1995-2004*.